

A' ROMAI TSASZARIÉS AP. KIRALYI FELSÉG.
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indált BÉTSBÖL Pénteken 13. Januáriusban 1792,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Belső elegyes Tudóftatók.

A dolsak vagyunk még egy múlt esztendőbeli né-
vezetes történettel, mellyet, minthogy már
a' Német Levelekben-is olvashatni, mi-is le-fize-
tünk — t. i. — Dec. 28-dikán, midőn a' mi Ke-
gyelmes Koroná Hertzegnénk *Mária Theresia* jó reg-
gel az ágyban ülén az ujjanon született kiss fő
Hertzeg Kisasszonykát karjain tartaná, és az ágy
mellett még 2 Kamarás Leányai ülnének, egylzer-
re teli lézsen az egész szoba füstel; tsak el-bámul-
nak minnyájon, 's midőn ennek okát keresnek —
hát. Egy szobá Leánynak vigyázatlanságából, ki
a' kiss fő Hertzeg Kisasszonykának ruhákat mele-
gitett, egy szén esett vala a' ruhák közé. Azon-
nal rajta valának, hogy a' tűz ki-óltalsék, de kő-
söre

sőre esvén az észre-vétel, az egész Kasár drága ruha meg-lobban és hammuvá leve. — A' Korona fő Hertzeg, ki az első lármára azon ott top-pana, a' Izoba Leányt el-akarja vala Izolgalatjából botsáttani; de a' mi-néhai Kegyelmes Anyánk szívét és nevét viselő fő Hertzegné látván, hogy azon ifjú személy; az ijedtség miatt tsak nem hal-dakló szinre változott, könyörüle rajta, és fő Her-tzeg Kedvesét-is annyira engedtelé, hogy a' Leány izolgalatjában meg marada. Ez egy ritkán találta-zó aszszonyi kegyelmes sziv.

Ezen hónapnak 2-dikán már meg-érkezett va-la Bétsbe egy *Nápolyi Kurir* mind a' szült, mind a' született fő Hertzeg Aszszonyoknak drága aján-dékival.

A' F. Helytartó Budai Tanátson, eddig volt V. Prézes Gr. *Csáky János* Ur ő Excja tegnap a' Fels. Udv. Magyar Kantzellárián V. Kantzelláriusá-tétetett.

Azt a' Királyi Kegyelmeséget, mellyel Hertzeg *Auersperg* a' Nápolyi F. Királyi Udvartól fogadta-tott, tsak alig lehetne le-írni; de a' Romai Csá-szári Felség-is melly nagy Kegyelmeséggel viseltes-sék hozzá meg-tettzik abból, hogy a' most uralko-dó Hertzeg *Auersperg Károlynak* minden maradékát Romai Sz. Birodalombéli Hertzegségre emelni mel-toztatott, holott tsak az Uralkodó vala ezen Fa-miliából Hertzeg.

A' F. Ts. Királyi örökös Birodalmokban lévő Könyörületes (*Misericordianus*) Papok 21 Klastro-maiban, ja' múlt esztendőben, minden nemzet és vallás külömbzetetés nélkül 12-ezer 512 betegek vé-tettének-fel; kik közzül 11-ezer 203 meg-gyógyul-tanak, 1309-en az örökké-valóságba költöztenek.

A' Török Követet, kinck Erdélyben lett keresz-tül jöveteléről a' Szebeni Ujtság után, hátrább bő-vebben irtunk, ezen hónapnak 20-dikáig Bétsbe várjuk. — A' Berlinben volt Török Követ *Ah-met Effendinek* pedig Dec. 27-dikén volt a' Király-tól igen pompás *apfit audentiája*, és útban vagon Dresda

Dresda-felé Bétsnek és Konstantzinápolynak. Ezt is minden órán Bétsbe várjuk.

Következendő fő Házosságek vagynak Bétsben bizonyoson meghatározva: — Gr. *Nádasdy* vérszi a' Gr. *Hajos* Kiszálszonyt. — Gr. *Wallenstein* Gr. *Hohenfeld* Kiszálszonyt. — Az ifjú Gr. *Pálffy* a' Gr. *Hohenfeld* második Kiszálszonyát. — Gt. *Eszterházy* a' H. *Grassalkovits* Kiszálszonyt. — Gróf *Belgajosó* a' Gróf *Friez* Kiszálszonyt.

Mint hogy a' Párisban meg-házasodott, és Francia hités Polgárrá lett, volt Hertzeg *Likhtenstein Fulep* Ur, a' Tsáfszár nevet hordazó Dragonyos Serregnél volt Oberflájdinánti hivatalát le-tette, tehát helyébe tette ő Felsege Májor *Bauer* Urat, ennek pedig helyébe mozdult *Tillier*.

A' Bétsi Fels. Tsáfszári Német Gárda 100 főre szaporittatik, és Lovás Gárdává válik. Az ifjú *Skotti* Ur már el-is ment *Kolfsáinba*, hogy a' Tsáfszári költségen ezeknek vállogatott paripákat hozzan.

Hogy a' *Kalotsay* Ersek Ur ő Exja terhes nyavallyák alatt légyen, szomorúan értetik. — Azt írják Budáról, hogy a' F. Palatinus igen friss egészségben vagyon, és az ujj esztendei idvezlést édes Attya képeben igen nagy pompával fogadta-el —

— — — A' Bányász dolgát tsináló Deputátzió már minden órán kész a' magamunkájával, melly a' múlt Oktobertől fogva öszve vagyon gyűlve. — A' F. Király, Pest Várofsa Notáriusát *Mak* Antal Urat; sok érdemeiért meg-nemellítette; a' *Szorgalmatos Mezei Gazda* nevű Könyvnek pedig érd. Szerzőjét *Nagy Váti János* Urat egy emlékeztető arany pénzel ajándékozta-meg. — — *Ketskemétről* azt írják, hogy a' múlt Dec. 28-dikán azon a' Környéken olly nagy menydörgés lett légyen, hogy *N. Köröson* a' menykő meg-is ütött egy házat.

Kedves Kurir! — N. Károly vidéke fel-akadott a' Só dolgában annyira, hogy stha tsak a' 'Sidóktól, vagy azokhoz hasonlóktól sőt nem vásárolunk, só-talan étellel, és kenyérrel kelletik élnünk: Itt ugyan ama Királyi nem kis költséggel épült SósKamara, itt vagynak az ahoz jó fizetésekkel köteleztetett Tiszt Urak, de mi halzaunk mind ezekben, ha a' 'Sidóknak az ő szorgalmatosságok elejében hág, ha még-is néminémü-képpen rájtunk érezzük a' Töröknek az ő átkát (a' Só verjen meg). Szégyen dolog! — a' 'Sidóknál a' meg-szorult nép, stha drágán-is sőt talál, nem találja a' Kir Só-háznál! *Kedv. Kurir*, tégy ezek-re consequentiákat, mind a' föld népére, mind a' Király halzna meg-szünésére, mind pedig azokra nézve, a' kik ezt a' Török átkát nyakunkra hozták. Akár-ki-is ebben a' vétkes, azt én másként nem tekintem, hanem éppen úgy, mint az *Ezopus Psütskét*, a' melly nyárban tsak énekelgetett, most már télbe tántozhat. De küldjük az ilyen resteket amaz előre néző, és szorgalmatos hangyához: itt tanulmányak ezek szorgalmatosságot. Köszöntik ezeket a' még sóban nem heverő s. v. hizott Sertések, és köszönik életek meg-hofszabbulását. *Irtam Nagy Károlyban* Kis Karátson előtt való napon, midőn 1791-dik esztendő haldoklott.

Temesvárról Dec. 31-dikén. — Ezen napokban itten a' régi virágzó *Lippa* mező városánál a' *Pascha* huttyának neveztetett tályékban egy négy szegű kövekből igen mesterségesen rakatott, de a' földnek színénél négy lábnyomnyira lejjebb süjdedett, vagy bé-temetődött kutra tanálának. Az ezt ásók már most parantsolatot vettek, hogy munkájokat tovább-is folytassák. — 60 esztendővel ez előtt szüntelen való szorgalmatossággal keressenek az innen ki üzetett Törökök egy ilyen nevű kútat, mellyben a' közönséges hírek szerint temérdek kintsnek kellett valaha az ellenségtől való félelem miatt el-dugtatottnak lenni. — Ennek meg-tanálása most sem roszsz speculáció. — A' *Lugoss* és *Karánsebes* vidékeiben a' minap itt esett Retirádák alkalmatossá-gaival

gaival el-pufztult faluknak kárából ezen nem kisiny haszon háromlott a' közönségre, hogy az ennek-előtte imitt-amott, erdők alatt 's a' t. lévő tolvaj barlangok már most a' mint hallyuk rendesebben, és az Ország utak mellé építettvén, mind az útozóknak könnyebbségére, mind a' közönséges bátorságra szolgálui fognak. — Melly fok hasznára lenne hazánknak minden részeiben, a' faluknak régén ohajtott már valahráa való régulázása! — ki nem lehet mondani.

Eszekről Dec. 27. — A' széleken lakó határ katonák le-tévén Káskétájokat, Csákó-süvegeket fognak viselni. Az ő minapában meg-változott Adminisztratiojok-is a' F. Uralkodónak kegyelmes rendelkezéséből a' régi lábra állittatik vizsgálza. A' falukon széllyel véleek együtt lakó tisztek fogják ezeknek valamint katonai, ugy gazdasági állapottyokat igazgatni, katonai gyakorlásaikban Vezéreik, familia dolgaikban pedig ítélő Biráik ezek lélznek — és így régi állapottyokat vizsgálza nyerik.

A' Pesti *Német Magyar Kurir*ből ezt olvassuk, hogy Miskóltzon az Evangelikus Lelki Tanítottónak egy olyan 5 1/2 esztendő Leánykája halálozott-meg, ki már hazánknak 4 nyelveit u. m. a' *Deákot, Magyarat, Németet és Tschet* — igen jól — és tökéletesen beszéllte, 's már syllabizált-is Deákuul. — Brávó Collega! — de jó lefesz még-is ha az idegen Nemzeteknek nem publikálod, hogy Magyar Országának egyik élő nyelve ma-is a' Deák: — külföldben-is nevetnek ezek minket ezért eléggé.

Várad Olasz utolsó Dec. 1791. — „Mínthogy Kedves M. Kurirom Te a' tolerántziának nyilvánóságos baráttya vagy: tehát vedd töllem ujj esztendei ajándékuul ezen örvendetes hirt, melly szerint N. Bihar Vármegyének mostan tartatott Gyülésében, nem csak az Hit-béli dolgok körül, hanem még az Egyházi személlyek eránt-is valóságos Tolerántzia bizonyított, a' midőn ama nagy hírű Professor és Electus Superintendens T. T. *Sinai* Miklós Uramnak Armális Levele ezen Gyülésbe publicáltatott volna,

vólna, tehát vóltak némellyek olyan szándékkal, hogy minthogy a' Nemesség nyerésének oka, titulusa, és Expositioja szintén most Investigatio alatt vólna, és a' közönséges hír szerint, az azon Levélbe fel-tett indító okoknak híjjánofsága minden órán nyilván-valóvá lenne, tehát annak ki-menetelég, tétetődne közönséges név alatt annak egy ellenmondás *Contradictio* olly fel-tétellel, hogy annak a' szerint légyen ereje vagy erőtelensége, a' mint magát az azon Levélbe állított érdemek, a' meg-itélés után találj fogják. De erőt vett a' Tolerantia, mellyel a' tisztelt Ur eránt a' Státus mint Egy Házi szolga eránt viseltetett és e'-féle ellen-vetések, vagy vélekedések közönséges helyen elő sera-is hozattak. Sőt Catholicus vólt, a' ki azt mondotta: *Vivat Sinai!* — Debretzenről pedig hallatik, hogy azon Ekklesiá Elöl-járói, az ezen időbe szokott Pap nem marasztást el-balasztották vólna addig, míg az ottan támadott zúr-zavarok a' Senioratus és Superintendententia között el-intéztelnek; melly végeztét ki-terjesztette a' Professzorokra-is, a' kikről, a' mostan folyó Investigatio rendbe nem sokára ki-nyilatkozik, hogy azon N. Collegiumnak ser: külső sem belső belső dolgai jól nem folytának; és valamint ezeknek Igazgatását a' Professzorok magokhoz a' Secularisok ki-rekesztésével méltatlanul vonták, ugy méltó lészén, hogy azokba a' Secularisok belé tekintsenek. Debretzeni nagy híru Prédikátor T. T. *Bélyei* Péter Ur pedig, az Ur Istennek több áldásai között immár a' Vénység Koronáját-is elérvén, az említett marasztásnak ideje előtt ottan viselt Hivatalát mindeneknek contentumá szerint letette, és el-butsuzott.

Helas ó-dik Jan. — „Itt *Halas* Várofsában három rend-béli emberek laknak, u. m. Romái, Helvétziai, és Augustai Valláson valók. Ezek mint hogy mindnyájan egy Atyának (t. i. a' Mennyei Atyának Fijai, es Leányái) azért-is mind a' három rendbélieknek szájokba illik Sz. *Dávidnak* ez a' gyönyörű Éneke: *Iné* melly szép, és melly nagy gyönyörű-

nyörőség az Atyafiak közt az egyenelség. Ha békével együtt laknak. De nem csak szóval mondogatják ám ok ezen éneket, hanem tselekedettel is megmutatják, hogy ok egy mást szin mutatás nélkül szeretik, és békességgel laknak együtt. — Megmutatták ezt a' Romai Valláson lévök már egy néhány esztendőtol fogva; kivált miolta a' mostani T. Plébánus Ur iten lakik, hogy ok a' más Valláson lévő Attyokfiait szeretik, annyival is inkább, mintnogy leg-kisebb zivodás-is köztök nem történik. De amazok sem hagynak ám el semmit is a' szeretetebe meg-lehetne ezt sok dolgokba mutatani, de hadd maradjon, ugy-is tudják ok ezt magokis. Meg-mutatták az Helvéziai Valláson lévök is a' magok vér szerint való Attyokfijai, az Augusztai Valláson lévök eránt való szives szereteteiket mindenkor ugyan; de kivált e' mái napon t. i. Viz-kereszt napján, a' midő *Vadkerti* T. Prédikátor Ur, által jöven ide, az Uri Sz. Vatsorának ki-szolgáltatására, mindjárt az Előjárók a' Templomot oda ajánlották, által is engedték, az Uri Sz. Vatsorának ki-szolgáltatására meg-kivántató Sz. edényekkel szivesen szolgáltak. A' bé-menetekor minden harangját meg-vonatták, egy szóval azt ígérték, hogy ha minden héten tettik-is, örömeit oda engedik a' Templomot.

Bóldog Isten! miket értünk, ha meg-gondoljuk a' régi Idöket. De kinek köszönnyük ezt az Isten után? egyedül ama hallhatatlan emlékezetü F. II. *Josifnek*, a' ki az egymást el-türésnek fundamentomát meg-vetette, és a' mostan Uralkodó F. II-dik *Leopoldnak* a' mi Kegyelmes Királynunknak, a' ki ezt a' fundamentomot, annyira fel-építette, és ugy meg-erősítette, hogy talám világ végéig-is fenn fog állani. Adja Isten, hogy ugy legyen, tilzta szivemből kívánom.

Rátzkéből azt írják, hogy a' *Csepeli Szigetünkben* a' F. Palatinus ő Hertzegsége kedve keresésére mindenek úgy el-lesznek a' vadászatra nézve rövid nap készülve; hogy azt gyönyörűség leszfz nézni. — Ugyan-is a' sok fogjokon nyúlakon, 's más madarakon kívül, F. Hertzeg Alszfzonyunk *Mária Krisztina* rendeléséből a' határjainkban jeles Fácánnyos házak építettvén még a' múlt esztendőben az Erdők között, azokban a' fácánok bőv számmal szaporittatnak, noha az erdőkben az előtt-is találattak. Ezen kívül most minden-nap munkálkodik Felső Eöri Nagy *András* Inzsineur Ur az erdőkben, Aleekat készítettvén a' vadászainak tellyesebben meg-eshető vóltára nézve. — Innen vagyon reménységünk, hogy ő Hertzegsége nem tsak a' végeit járja-meg ezen Szigetnek, mint a' múlt ősfzfzel izüretkor tselekedett, hanem közelébb-is bé-jövén felénk ennek nevezetesebb részeit el-fogja járni.

A' felső Rendeléseket, és Pátenseket, nem a' Lelki Atyák fogják ezentúl el-olvasni a' Templomokban; hanem a' Birák, a' Hellységek' közönséges Házaiknál. A' Lelki Atyák-is jelen fognak azonban lenni az efféle ki-hirdetéseken (publikáziókon.)

Fő Tiszt. *Vlasits* Josef, Székesfejérvári Káptalanbéli Urnak érdemeit, *Szent Jakab de Insula Danubii* Apátúrságával jutalmaztatta meg ő Felsőége.

A' Bétsbe jövő Török Követről ezeket írja egy *Szebeni Levél*. — „ Dec. 20-dikán indultak innen a' Török Követ eleibe, öt rend-béli négy négy lovas udvari hintókkal, *Stürmer*, *Schwind*, és *Krümmer* Urak, ugymint a' kik Bétsből küldettek-le, Követ ő Méltósága' el-fogadására; az Erdélyi Generálkomandó részéről pedig: Hadi-Koncipilla *Günther*, Tolmáts *Dalhofen*, és Fő-Orvos *Neufstädter* Urak. Az el-fogadás' helye vólt a' *Veres-toronyi* szoros járáson túl lévő Kontumáts Háznál, hová 22-diken érkezett a' Követ. Városunkba, 24-diken jött bé ló-háton, szép pompával. Tiszteletére, 18 ágyu-lövések lettek. Itt most mind özfve tsak száz tizen-

tizenkettőd magával vagon, mivel fokban vízfűz maradtak előbbeni kísérei közül. Vasárnap, *Stürmer*, és *Schwind* Urakkal én-is látogatására voltam, és nálla fölöstököltem. Dec. 26-dikán meg-járta, a' Vejével, és más Török Urakkal együtt, a' mi Generálisaink' kotsijaikon az egész Várost, 's nevezetesen minden Templomba bément, és meg-nézte azokban, a' mi látni-való volt. Leg-inkább tettett néki a' mi Templomunk (a' Katholikusoké), és az abban lévő készülétek. Az orgona-szóban oly nagy gyönyörüséget talált, hogy el-hagyván az Orgonista az orgonálást, másodízor-is kérte a' T. Plébános Urat, hogy néki orgonáltasson. A' Bárá *Brukenthal* Ur' Könyvtárját, és képes házat-is meg-járta. Egy *Perzai* nyelven írott könyvet adtak kezébe a' könyvtárban. Meg-nézte a' könyvet; de mindjárt által adta a' mi Tolmácsunknak, 's azonban mondta a' fejéből (memoriter) a' könyv' foglalatját. Tudakozódott az *Europai* tanult Irókról-is; nevezetesen kérdezte, ha ki-jöttek volna e' már *Vóltérnak* minden munkái? — Az Emberei, mind valogatott szép Emberek, kik között maga a' Követ leg-feketébb, és a' Veje a' leg-szebb. Tsendesen, és igen szép mérsékléssel viselik magokat. — 34 igen szép ménlovakat vífzen magával, de nem-tudatik, kiknek, és hányat az Udvar' számára? Itt még nem hallatott, hogy adott volna másnak valami ajándékot, az *Orsz* Regementje Bandáján kívül. Ezt meg-ajándékozta 4 arannyal, mivel igen tettett néki a' musikálása. A' Tzigányok-is elmentek látogatására, meg-is engedte nekik a' musikálást; de hogy meg-tudta, kik legyenek: megharagutt réájok, 's félbe hagyatta velek a' musikálást. — Hólnap indul innen *Béts* felé, és hamarabb ott akar lenni, mint sem eddig volt a' szándéka. Alkalmasint oda fog érkezni Febr. 15-dik napjára. "

Tordáról, Dec. 29-dikén. — Ugy halljuk Kolosvárról, hogy ott vig Fársángot reménylenek; mellynek okai ezek: 1.) Az Ország-Gyűlésétől ki-rendelt

rendelt Deputátziók? Tagjai, Fársságra gyűlnek oda bé. 2.) Komédiás *Dívált Ferentz* ő helyet-ne, nem csak Játékokat, hanem Bálokat-is fog adni a' Fársságon. Biliárdozó helyet-is olyat készítettett, mely leg-első Kolosvárt. 3.) A' *Splényi* Regement-Bandája fog a' Bálokban mulikálni, melly már útbán-is van Kolosvár felé.

Külső Országi Tadofitások.

*Lengyel Ország*nak naponként terhesednek jövenetöre való minden ki-nézései. Ötlet Auszria és Pruszfia, Európát az Oroszok ellen oltalmazó bastyául akarja fel-építeni, melly szerint a' Saxoniai Válfőjedelmet az Orosz Birodalomtól tellyeséggel nem függölög kivánnya a' Lengyel Királyi székbe ültetni. — Az Orosz Udvar ezen épülendő köz falnak már fundamentomát sem akarja, hogy meg-vetteződjék, 's természet szerint minden-képpen ellene munkálódik. (Azért mondatik magát a' Frantzziák zenebonájából-is ki-vonni akarni, hogy Lengyel Országra nézve szabadabb keze lehessen. Sőt ez lehet az oka annak-is, hogy, a' mint hallatik a' Törökkel való békeségét fietteti.

Az Orosz Birodalomba által vándorlott Lengyel nagy Urak p. o. *Potokky*, *Ricevutzki* 's mások, leg-nagyobb vakmerőséggel iratott Protestáziókat szelészttettek-ki az ujj Constituzio ellen az Országban minden felé. A' Lengyel Király-is hirdetteitett-ki ezen Protestatiók ellen egy kemény Proclamációt. Még nem tudjuk mellyik léfzen közüllök a' fogatosabb. Azonban, ha ezen zenebonák ki-ülök magokat, alig léfzen az Országna' annyi fegyveres népe, melly csak a' belső zenebonát tsendelíthetné. Sok idő kell addig, míg a' Stárostiák eladatátásából a' 120 Millio Ren. forintok bé-jöhetnek. Még a' Papok jószágainak izabogatása-is sok roszírat szülhet, mellyeket az Orosz Udvar mind a' maga hasznára tré fordítani.

Büszfel. — A' Brabántzai Státusok Deputatúlsait Dec. 28-dikára hívta vala meg másodszor a' Commissió, hogy az el-tévellyedett Arkhivális irásokról számollyanak — de ezek ez úttal is meg nem jelelni jobbnak tartván, az egészsz számodáissal ki-maradának.

Páris. — A' házosulandó Plébánusok 's minden más ezekkel sünpáfizáló Lelki Tanítottók az Országnek minden-féle ízegeleteiből, a' Jákobiták Klúbjánál kezdik a' magok fel-tett tzellyaikat bé-jelenteni, kiknek laistromok ízerint ezeknek száma 532-re réá menyen. Ez ízerint nem egészszén híjjába való némellyeknek az a' reménsége, hogy a' mit Frantzia Ország a' népesség dolgában, a' Revolutzio miatt meg-öletettek és ki-vándorlottak által vesztett, ezen fogvatkozását a' Papoknak ujj regulázása által ki-fogja potolni. — Egy *Pikárdiai Malton* névű Lelki Atya a' többek között a' képpen jelentette magát a' nevezett Klúb előtt, hogy az ő Jegyefse tsak a' követközendő fel-tételek alatt kíván velle őszve kelni u. m. — hogy a' tollók szüiletendő első fiú gvermek nem másnak, hanem *Mirabónak* neveztesék, és nem tsak az Atyának, Fiúnak, és Sz. Léleknek, hanem eme hazaffiú Sz. Háromságnak u. m. a' Nemzetnek, Törvénynek és Királynak nevében-is meg-kereszteltesék. — Az Anglus nem ilyen vállagatos a' keresztelésben. A' minap egy Anglus Paraszt azt kívánta a' Papjától, hogy az ő fijának a' Bibliából adjon nevet. A' keresztelöni nem jutott a' ízegény Papnak hirtelen semmi név a' Bibliából észébe. — Kereszteltye hát T. Uram, így felel a' ízegény Paraszt — Beltzebubnak; mert néki jól jut észébe, hogy ez bizonyoson a' Bibliában meg van. — Ezen történet nem költemény. Mints egy hete, hogy a' leg-első Német leg-hitelesebb Ujsságból olvastuk.

A' Tsálsáznak a' Frantzia Királyhoz írt azon Levele, mellyben jelentette, hogy a' *Trévirz Válofsz*

ió Papi Fejedelemlennek 's a' több Német Ország tagjainak földjeit- is, ha a' szükség kívánánda, ő Felsége fegyverrel fogja a' Frantzia nemzet ellen oltalmazni, közlebbről a' Nemzeti-gyűlésben felolvasatván, egy sem vala a' Deputatusok között, a' ki ezen írásra csak egy szó meg-jegyzést-is tett volna, hanem által adattatott egészfé maga valóságában, meg-visgáltatás végett, a' Diplomatica Commissionak. — Azon három Frantzia fő Generálisok, kiknek a' Német Ország ellen indult három táborok alájuk adattanak, u. m. *Lukner*, *La Fôjette* és *Rochámbó* már a' szélekre a' magok ki-rendelt helyeikre el-mentenek.

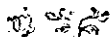
A' Jákobiták Klúbja nagy dolgokat akar, és minden rend kívül való próbákra készen mondatik magát tartani. Most a' többek között főbb tanátskozása ez, hogy ha valahogy a' Királynak csak ugyan kedve tanálna jönni az Országból való ki-mentelre, 's valahogy módot-is tanálna réá, tehát a' Nemzet tartaná készen magát ezen esetre-is, és a' *Yorkki* Hertzeget válofztaná Frantzia Országgi Helytartóvá, és a' Királyságot tökéletesen el-törölvén, igazgattassa magát ezen Hertzeg által, valamint Hollándia, Helytartó által. — Az *Orléáni* Hertzeg a' Frantzia szolgálatban lévő Helvétus Regementeknek tétetett Vezérévé.

A' Frantzia Nemzeti Követ Sz. *Croix* igen fontos dolgokban mondatik a' Printzeknél foglalatoskodni. A' Királynak, Királynénak, 's némely nagy embereknek-is jóvaslását igyekezi mennél jobbdal lehet ezen Printzeknek-is kedvelsé tenni u. m. hogy ezek-is egyezzenek meg *Breteilnek* a' két házbéli Parlamentomoknak fel-állitásán való munkálódásában, u. m. a' mellyplánum csak egyedül lehetne a' Printzeknek hasznos, melly ha végre nem vitettethetnék, lehetetlen lenne Frantzia Országának fel nem daraboltatni; mert az igaz, hogy *Austria*, *Pruszszia*, 's más Hatalmaságok költséget és fáradságot ingyen tenni nem fognak, 's utoljára tartományokkal fognak magoknak meg-sizettetni. Ezen

kára pedig Frantzia Országának, és a' fok vér-ontás soha le nem mosdható gyalázattyokra fogna a' Printzeknek lenni. — Még eddig nem állottak réá a' Printzek ezen plánumra.

Az Orosz Birodalomnak Frantzia Ország iránt való Politikáját által látni lehetetlen: előbb azt lehetett volna gondolni, hogy leg nagyobb pártfogója léfzen a' Tsászárné a' Frantzia Printzeknek, melly még ugyan nem-is lehetetlen, de nagyon bizonytalan kezd lenni. Az a' hír terjedett-el közelebb-ről, hogy a' Tsászárné ugy jelentette ki magát, mint a' ki a' Frantziák Constitutziojának fenntartásán, a' szerint, a' mint azt az ő magok Királyok meg-erősítette, munkálódní fog. — Eddig, még mindenek azt gondolták, hogy Auszria és Pruszfia magokat nem elegyittik belé a' Frantziák dolgába, addig egészfzen az Orosz Udvar táplálta a' Printzeknek minden reménységeket. Most már midőn minden hírek Auszriai és Pruszfus Sergeket indítottanak a' Frantziák ellen útnak, ekkor ugyan ezen hírek az Orosz Udvarnak minden maximáját megváltozottnak lenni erősítik, és azt mondják, hogy helybe hagyta a' Frantziák Constitutzioját. — Ugyan ezt halljuk a' Svéd Királyról-is.

Mind ezen Udvarok' maximáinak változásait az ujj Szövetségnek hozzák magokkal. — A' Pilitzi Szövetségnek ellenében szegeztetett a' *Drottningholmi*, melly a' múlt Okt. 19-dikén az Orosz és Svéd Udvar között vég-képpen meg-kötetett. Már a' több Udvarok ezekhez, vagy egyikhez vagy másíkhöz, a' mint ki-ki jobbnak itéli, hozzá fogják magokat ragasztani lassan lassan: mellyek a' Kabinét-héli dolgoknak mind olyan változásait fogják a' Politikusokkal szemléltetni, mellyeket alig remélhattünk volna. — Mind ezen Alliantziának punktumait, rendre a' mint világ elejébe fognak jöni mi-is közölni fogjuk Érd. Olvasóinkkal, mivel ezekből látják a' történető dolgoknak okait jövendőben által.

A' Császárnak, mint az Auszriai Belgium Fejedelmének, Hollándiával való Szövetségére; mellynek szerződése Bétsben 1791 ben Nov. 3-dikán e' képpen kezdődtenek. — Hollándia előbbször is jelentette a' Bétsi Udvarnak, hogy mivel az Auszriai Belgiumi Statusok nem hogy le-hadták volna nyughatatlan-ságaikat az után-is; minek-utánna törvényesen a' Császárnak uralkodása alá ismét vissza adattanak, sőt a' szélekből az óltától fogva is rébellis Sergek mutogatták magokat, mellyek nem csak a' Császárra nézve; hanem a' szomszéd Hatalmanságokra nézve is veszedelmes következtetéseket szülhetnének; ezen roszságnak el-kerülésére tökéletes barátságot ajánl Hollándia a' Császárnak e' következők fel-tételek alatt.

1.) Hogy ezen fel-állítandó Szövetségnek fundamentumául, az 1785-ben Nov. 8-dikán Fontenóblóban, és 1790 ben Dec. 10-kén Hágában meg-erősített pontumok vétessenek-fel.

2.) Hogy az Auszriai Belgiumban a' hajókázás és kereskedés dolgában támadott s még máig is meg nem szűnt egyenetlenségek végett tett rendelések iránt tökéletes meg-egyeztetés szerzessék, és ennek-utánna az a' féle Retorsio és erő által tétetendő eszközök, mellyekből az egymáshoz ilyen közel lévő határos Nemzetek között leg-gyakrabban egyenetlenségek szoktanak eredni, egészen fére tétessenek.

3.) Ha ezen Szövetséget illető két Statusok közül valamelyikben valami Rebellio tanálna magát ki-ütni, és a' másiknak Kormányozója segítség végett meg-kérestetnék, ez a' leg-nagyobb serénységgel tartozzék a' másikat fegyveres Sergekkel oly módon segíteni, a' mint a' jó rendnek vissza állítása kívánni fogja; melly Sergek a' segítséget kéző Résznek költségén állittatnak-ki.

4.) Az Auszriai Belgiumi fő Kormányozónak teljes hatalom adatassék arra, hogy ha segítségre oly szüksége lenne a' másiknak, hogy a' Császártól várni e' végre a' parantsolatot veszedelmesnek

nek állíttatnék, ebben az esetben csak magától-is adhaíson a' Hollandiai fő Kormányozónak segítségét.

5.) Hogy egyik-is a' másíknak rébellis jobbagyait, a' maga földén öfzve gyülekezni és fergét formálni meg ne engedje, annyival kevésbé adjon nékiek pénz, hajó, sereg, fegyver, hadi készület és eleség-béli segítséget, és meg ne engedje, hogy magános emberek-is nékiek e' féléket árulhassanak és adhassanak.

6.) Hogy egyik-is a' másíktól ki-fzőkött rébelliseket és fzőkevényeket fel ne végye, 's nékiek menedék és lak-helyet ne engedjen; hanem a' másíknak jelentésére nékiek az útát ki-adván 8 napnál tovább az Országban meg ne szenvedje.

A' *Isáfszár felelete következik.*

Paris. — Bressben a' Jakobiták Klubja miadó fogságra tétette a' meg nem esküdött Papokat. — Nekkernek ismét nagy bé-folyása kezd lenni a' Frantziák dolgába.

Azok a' Lüttikliek, kik nem régiben a' Frantziák Nemzeti Gyűlése előtt meg-jelentenek vala, a' többek között azzalis panaszoltanak, a' magok Püspök Fejedelmek ellen, hogy ez a' Frantzia Nemzeti Kokárdát mindeneknek hallottára motskólta.

Angliában Birminghamban so - ezer szerződelyeknek meg kívántató fegyvert alkudtanak a' Frantzia Printzek. — Ebből csak azt hozhattuk ki, hogy az Anglus kereskedésnek soha nem ellensége az ő Politikájok.

Tudománybéli Dolgoz.

Budáról Dec. 30-dikán 1791. — Az Aesthetikai Profeszszorságra, Decembernek 26 dik napján volt Pesten, a' Concurus. A' kérdések ezek voltak: Mivel két dolog kiváltképpen, a' mit az érznek tehetségeire nézve meg-kivánnak az Aesthetikusok, a' szép Mesterségek és Tudományok szertőjétől, ugy-mint: a' jó íz (geschmack, bonus gustus) és az aesthetikai elme, genie, ingenium aestheticum) mutattassék meg:

1.) Miben áll mind kettőnek a' természete, és tulajdonsága? Az eredeti vagy lezármozékony tehetségeihez (ad primitivas an derivativas facultates) tartoznak-e a' léleknek?

2.) Mitsoda részekből állanak, 's mitsoda okokból erednek?

3.) Vettefsenek özfzre a' mostani Poéták a' Régiakkal, és az okoknak fel-jegyzésekkel együtt határozatassék-meg: mellyik felekezett érdemli meg, a' szépségre és ékesen szollásra nézve, a' nagyobb ditséretet?

A' szóval való meg-sejtésre pedig ez a' kérdés adatott-sel: Miben áll az Aesthetikának első és leg-főbb fundamentoma? (*Grundsatz*) *primum et aequatum principium*) Azután az ellenkező itéleteknek meg-tzafolása. Végre *Isokratesből*, ama régi Görög Rhetorból némelly helyeket Deákra, *Virgiliusból* pedig Magyarra fordítottak a' Concurrensek (vagy az Aesthetikai Profeszszorságra kívánczók) kik is személlvefsen hatan voltak jelen: de voltak igen sokan, kik könyörgő leveleiket botsátották az említett Profeszszorság végett.